

ТАҚРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Шамсудинова Махтовбӣ Абдуалимовна таҳти унвони «Чанбаҳои назариявии ономастикаи осори бадеӣ (дар мисоли осори Аҳмади Дониш)» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои филологӣ аз рӯи ихтисоси 10.02.19 – Назарияи забоншиносӣ

Ономастика ҳамаи исмҳои хосро меомӯзад, ки омӯзиши онҳоро баъзан номшиносӣ низ меноманд, аммо бештар ономия ва ономастикон низ ҳамчун истилоҳи алоҳида қорбурд мегардад. Аз ин ҷиҳат, омӯзиш ва таҳқиқи маводи таҳқиқшавандаи исмҳои хос барои равшан сохтани масъалаҳои норушани бахши забоншиносӣ, ҷиҳати ғанӣ гардонидани таркиби луғавии забони тоҷикӣ, ташаккул ва рушди номшиносӣ кумак карда метавонад.

Диссертант М.Шамсудинова кӯшиш намудааст, дар мисоли осори Аҳмади Дониш ба таҳқиқи исмҳои хос рӯ оварад, зеро осори насру назми намояндагони адабиёти тоҷик аз захираи ғании исмҳои хос иборат буда, муҳаққиқонро зарур аст ба таҳқиқоти амиқи илмӣ дар номшиносӣ рӯй оваранд. Осори Аҳмади Дониш яке аз манбаҳои беназири таърихӣ номвожаҳо буда, зимни офаридани онҳо аз нуқтаи назари тасвир, пайдарҳамии воқеаҳо, фарогирии мавзӯ ва ҷиҳатҳои луғавӣ-маъноӣ хеле пурқимат аст.

Муҳаққиқ ҳини тадқиқоти худ аз қорҳои зиёди муҳаққиқони ватаниву хориҷӣ истифода бурда, таъкид мекунад, ки нақши А.З. Розенфелд ва А.Л. Хромов дар омӯзиши номшиносии Тоҷикистон бузург аст ва осори онҳо барои муҳаққиқони минбаъдаи номшинос маводи хуби илмӣ медиҳад.

Сарчашмаҳои асосии таҳқиқоти осори бадеӣ, фалсафӣ ва таърихӣ Аҳмади Дониш, аз қабилӣ «Наводир-ул-вақоеъ», «Манозир-ул-кавокиб», «Рисола ё мухтасаре аз таърихи салтанати хонадони манғития», «Меъёр-ут-тадайюн» ва «Ар-рисола фи аъмол-ул-қура» мебошанд.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб бо фарогирии фаслҳо, хулоса, таркиб ёфтааст, ки дар маҷмӯъ 172 саҳифаи ҷопи компютериро ташкил дода, феҳристи адабиёт фарогири 200 адад адабиёти илмӣ мебошад. Дар

хулоса натиҷаи таҳлилу таҳқиқи диссертант ба таври мушаххас оварда шудааст.

Дар муқаддима мубрамии мавзӯ, дараҷаи омӯзиши он, мақсад ва вазифаҳо, сарчашмаҳо, асосҳои назариву методологии таҳқиқот, навгониҳо, аҳамияти назарӣ ва амалии таҳқиқ, нуктаҳои асосии ба ҷимоя пешниҳодшаванда, татбиқи натиҷаҳои таҳқиқот ва саҳми муҳаққиқ муаррифӣ карда шуда, ба таври пурра таҳқиқи амиқи худро ёфтаанд.

Боби якуми рисола «Таҳлили назариявии номшиносии осори бадеӣ» ном дошта, аз шаш зербоб иборат аст. Ин боб оид ба масъалаҳои назарӣ ва амалии номшиносии осори бадеӣ, вежагиҳои номвожаҳои осори бадеӣ, гидронимия, оронимия, антропонимия ва астропотопонимия мавриди баррасӣ қарор гирифтааст.

Боби дувуми диссертатсия «Қабатҳои забони номвожаҳои осори Аҳмади Дониш» унвон гирифтааст. Зербоби аввали боби мазкур «Номвожаҳои эронисос аз осори Аҳмади Дониш» ном дошта, ба масъалаи таҳлили муқоисавии забон, расму оин, оини қадимии эронӣ аз ягонагӣ ва наздикии онҳо ихтисос шудааст. Инчунин, дар ин боб суҳан дар бораи масъалаҳои назарии вожаҳои иқтибосӣ, номвожаҳои иқтибосии арабӣ, туркӣ, русӣ-аврупоӣ меравад.

Боби сеюми рисола ба «Таҳлили сохтори ономастикаи осори Аҳмади Дониш» бахшида шудааст. Дар боби мазкур муаллиф оид ба масъалаҳои назарии таснифоти сохтори номвожаҳо, яъне номвожаҳои сода, сохта ва мураккабро ба риштаи таҳлил қашида, онҳоро бо мисолҳо аз ҷиҳати антропонимия ва топонимия шарҳу тавзеҳ намудааст.

Бояд қайд кард, ки ҳангоми андешаронӣ ва таҳлил муҳаққиқ ба сарчашмаҳои эътимодноки илмӣ муроҷиат намуда, иқтибосҳо овардааст, ки ин ҳолат аз иқтидори илмӣ муаллиф гувоҳӣ медиҳад. Дар интиҳои кор муаллиф аз таҳқиқи анҷомпазируфта хулосаҳои муҳими баровардаашро дар ду қисм: дар қисмати аввал натиҷаҳои асосии илмӣ бадастомада ва дар қисмати дуюм тавсияҳо оид ба истифодаи амалии натиҷаҳо зикр намудааст ва мақолаҳои ба нашр расонидаи муаллиф мазмуну мухтавои корро комилан баён мекунад.

Дар автореферати диссертатсия дар баробари мухассаноти он баъзе камбудихои ислохшаванда ба назар мерасанд, ки зикри онҳо боиси боз ҳам баландтар гардидани сифати он хоҳад гашт:

- Дар автореферати диссертатсия муаллиф рӯйхати адабиётро ҳам дар қавсайн ва ҳам дар поварақ овардааст, хуб мешуд, аз рӯи талаботи низомнома танҳо дар поварақ оварда шавад (сах.6, 7);

- Дар автореферати диссертатсия номҳои гуногуни ашхос, кӯху дарёҳо, номҳои чуғрофӣ ва чирмҳои осмонӣ ва монанди инҳо зикр ёфтаанд, аммо дар баъзе маврид аз кадом осори Аҳмади Дониш мисол оварда шудааст, маълум нагардид;

- Ҳамчунин, баъзе ғалатҳои имлоӣ (сах.3, 4), китобат (сах. 18, 19) низ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо ба фоидаи кор хоҳад шуд.

Дар маҷмӯъ, автореферати диссертатсияи номзоди Шамсудинова Махтовбӣ Абдуалимовна бозгӯи он аст, ки рисола бо сабки мутобиқ ба меъёрҳои илмӣ ба қалам омада, ҷавобгӯи талаботи меъёрҳои рисолаҳои номзадӣ мебошад ва муаллифи он шоистаи дарёфти дараҷаи илмӣ номзоди илмҳои филология аз рӯйи ихтисоси 10.02.19 – Назарияи забоншиносӣ мебошад.

Номзоди илми филология, дотсент,
мудир кафедраи грамматикаи забони арабии
факултети забонҳои шарқи МДТ-и “Донишгоҳи
давлатии Хучанд ба номи академик
Бобочон Ғафуров”:

Маълумот барои тамос:

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
Вилояти Суғд, ш. Хучанд, кӯчаи Д.Рачабӣ,
хонаи 26, хучраи 46

Тел: +(992) 927613244

E-mail: kuzieva.nodira@mail.ru

“Имзои Н.М. Қўзиеваро тасдиқ мекунам”

Сардори Раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси

МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Хучанд

ба номи академик Бобочон Ғафуров”:

Маълумот барои тамос:

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон,

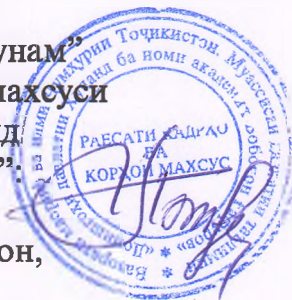
вилояти Суғд, ш.Хучанд,

гузаргоҳи Б.Мавлонбеков 1.

тел: +(992) 900420202

E-mail: n.ehson@mail.ru

Қўзиева Нодира Муродовна

Наврӯзов Э.М.